

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย และปัจจัยด้านองค์การ
กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ
โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

นางสาว วัลยา เตชชัยกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-317-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS,
LEADERSHIP OF HEAD NURSES, ORGANIZATION FACTORS
AND INDEPENDENT NURSING PRACTICE OF STAFF NURSES,
GOVERNMENTAL HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS.

Miss Walya Techachaiyakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Program of Nursing Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-317-1

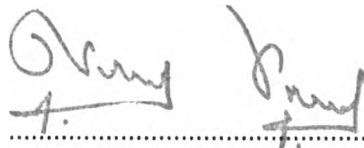
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย
และปัจจัยด้านองค์การ กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาล
ประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

โดย นางสาว วัลยา เศษชัยกุล

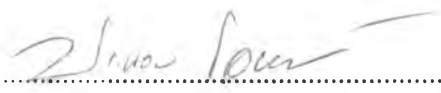
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดำเนินหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ. สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา)

วิชา เศรษฐศาสตร์ : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย และปัจจัยด้านองค์การ กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, LEADERSHIP OF HEAD NURSES, ORGANIZATION FACTORS AND INDEPENDENT NURSING PRACTICE OF STAFF NURSES, GOVERNMENTAL HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS.) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ต. หญิง ดร. ทวงเทัญ ชุณหพราน ; 146 หน้า ISBN 974-332-317-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย และปัจจัยด้านองค์การ กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐ สดกรุงเทพมหานคร จำนวน 363 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์การ และแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้ว และมีค่าความเที่ยง 0.9536, 0.9291 และ 0.9642 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ใน โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. แผนกที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ
3. ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ทั้งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.2055$ และ 0.2691 ตามลำดับ)
4. ปัจจัยด้านองค์การ คือ การรับรู้นโยบายขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.2787$) ส่วนการรับรู้เป้าหมายขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.3869$)
5. กลุ่มตัวแปร ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร คือ การรับรู้เป้าหมายขององค์การ และการกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญาสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ได้ร้อยละ 17.51 ($R^2 = .1751$) ได้สมการพยากรณ์ดังต่อไปนี้

$$Z = .3083 \text{ เป้าหมายขององค์การ} + .1776 \text{ การกระตุ้นให้เกิดการใช้ปัญญา}$$

คณะพยาบาลศาสตร์
ภาควิชา
การบริหารการพยาบาล
สาขาวิชา
2541
ปีการศึกษา

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4077592036 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION
 # # LEADERSHIP / ORGANIZATION FACTORS / INDEPENDENT NURSING PRACTICE
 KEY WORD: WALYA TECHACHAIYAKUL : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS,
 LEADERSHIP OF HEAD NURSES, ORGANIZATION FACTORS AND INDEPENDENT
 NURSING PRACTICE OF STAFF NURSES, GOVERNMENTAL HOSPITALS, BANGKOK
 METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN
 CHOONHA-PRAN, Ph.D. 146 pp. ISBN 974-332-317-1.

The purposes of this research were to study the relationships between personal factors, leadership of head nurses, organization factors and independent nursing practice of staff nurses in governmental hospitals, Bangkok Metropolis and to search for the variables which can predict independent nursing practice of staff nurses. The predictors were personal factors, leadership of head nurses and organization factors. Sample consisted of 363 professional nurses, randomly selected through random sampling technique. The instruments were questionnaires developed by the researcher consisted of head nurses' leaderships, organization factors and independent nursing practice questionnaires. The instrument has been tested for content validity and the reliability of the questionnaires were 0.9536, 0.9291 and 0.9642 respectively. The data was analyzed by using Pearson's Product Moment Correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The major findings were as follows:

1. Independent nursing practice of staff nurses in governmental hospital, Bangkok Metropolis in all aspects was at middle level.
2. There was relationship at .05 level between department and independent nursing practice, but there was no relationship between age, education and experiences with independent nursing practice.
3. There was positive relationship at .05 level between head nurses' leadership in the aspects of transformational leadership and transactional leadership with independent nursing practice ($r = 0.2055$ and 0.2691 respectively)
4. There was positive relationship at .05 level between organization factors with independent nursing practice in the aspect of policy ($r = 0.2787$) and in the aspect of organization goal ($r = 0.3869$)
5. Variables which could predict independent nursing practice of staff nurses were organization goal and intellectual stimulation at .05 level. The predictors accounted for 17.51 percent ($R^2 = .1751$) of the variances. The function derived from the analysis was follows:

$$Z = .3083 \text{ GOAL} + .1776 \text{ INTEL}$$

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....
 สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล.....
 ปีการศึกษา..... 2541.....

ลายมือชื่อนิติ.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยมาด้วยดีตลอด รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปรับปรุงแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ตรงตามเนื้อหามากขึ้น ขอขอบคุณโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานครในการช่วยเหลือเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนบางส่วนในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยได้ลาเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้อำนาจใจและสนับสนุนในการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้ และช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยมาด้วยดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
 บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ปัญหาการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	16
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	 17
 3 วิธีดำเนินการวิจัย	 59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
	สรุปผลการวิจัย	97
	อภิปรายผลการวิจัย	100
	ข้อเสนอแนะ	102
	รายการอ้างอิง	105
	ภาคผนวก	112
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	113
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	118
	ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย	138
	ภาคผนวก ง คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวพยากรณ์ และระหว่าง ตัวพยากรณ์กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลศาสตร์ ประจำการ.....	144
	ประวัติผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาล	58
2	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ปัจจัยด้านองค์การและการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ.....	67
3	จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และแผนกที่ปฏิบัติงาน	73
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกเป็นรายด้าน และโดยรวม	75
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านองค์การตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ จำแนกเป็นรายด้าน และโดยรวม	76
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ จำแนกเป็นรายด้าน และโดยรวม	77
7	จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามระดับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระ เป็นรายด้าน	79
8	ลำดับคะแนนค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ เพื่อการเคลื่อนไหวของผู้ป่วย จำแนกเป็นรายข้อ	81
9	ลำดับคะแนนค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ด้านการใช้ความคิดของผู้ป่วย จำแนกเป็นรายข้อ	83
10	ลำดับคะแนนค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัส จำแนกเป็นรายข้อ	85
11	ลำดับคะแนนค่าเฉลี่ย ของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ ด้านกิจกรรมสังคมของผู้ป่วย จำแนกเป็นรายข้อ	88
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา และแผนกที่ปฏิบัติงานกับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ	91
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ และการทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น ในการพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ เมื่อใช้วิธีการถดถอยแบบขั้นตอน.....	95
15	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ทดสอบความมีนัยสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณ ที่ใช้พยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ	96
16	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวพยากรณ์ และระหว่างตัวพยากรณ์กับการปฏิบัติการพยาบาลอย่างอิสระของพยาบาลประจำการ.....	145

สารบัญ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผู้รับบริการกับขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการ พยาบาล	24
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	58